

QUAN ĐIỂM CỦA ĐỒNG CHÍ NGUYỄN VĂN CỪ VỀ CÔNG TÁC QUẦN CHÚNG VÀ Ý NGHĨA TRONG CÔNG CUỘC ĐỔI MỚI HIỆN NAY

NGUYỄN XUÂN TRUNG * - NGUYỄN THỊ THU HUYỀN **

Ngày nhận bài: 15/6/2022

Nhận kết quả phản biện: 11/7/2022

Duyệt đăng: 22/7/2022

Tóm tắt: Đồng chí Nguyễn Văn Cừ (1912-1941), người lãnh đạo xuất sắc của Đảng, người đã gắn liền tên tuổi của mình với một thời kỳ cách mạng đầy khó khăn những rất oanh liệt của nhân dân ta. Trong quá trình hoạt động cách mạng của mình, đồng chí Nguyễn Văn Cừ đã có những quan điểm sâu sắc, mang tính tổng kết rút kinh nghiệm cho công tác quần chúng. Bài viết tập trung làm rõ những quan điểm của đồng chí Nguyễn Văn Cừ về công tác quần chúng và ý nghĩa của những quan điểm đó trong công cuộc đổi mới hiện nay.

Từ khóa: Công tác quần chúng; công cuộc đổi mới; Nguyễn Văn Cừ; quần chúng nhân dân.

Đặt vấn đề

Nói về vai trò của quần chúng nhân dân, Lênin đã từng khẳng định: “Quần chúng lao động ủng hộ chúng ta. Sức mạnh của chúng ta là ở đó. Nguồn gốc khiến cho chủ nghĩa cộng sản thế giới trở thành vô địch cũng là ở đó” [3, tr.257-258]. Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng, cách mạng thành hay bại đều ở chỗ quần chúng có tin tưởng và ủng hộ cách mạng hay không. Tiếp thu tư tưởng của các vị lãnh tụ về vai trò, tầm quan trọng của quần chúng nhân dân trong tiến trình cách mạng, đồng chí Nguyễn Văn Cừ đã nhận thức sâu sắc rằng, muốn đập tan chế độ phong kiến, đánh đuổi thực dân Pháp và muốn cách mạng đi tới thắng lợi, nhất định phải dựa vào lực lượng đông đảo của quần chúng. Quan điểm của đồng chí Nguyễn Văn Cừ về công tác quần chúng như sau:

1. Về vai trò, trách nhiệm của những người cộng sản đối với quần chúng

“Người cộng sản có bốn phận nói sự thật với quần chúng, dẫn đường cho quần chúng chứ không phải theo đuôi họ hay phình họ. Những chủ trương chính trị mà lấy ý kiến của mình làm ý muốn của quần chúng... là rất sai lầm và nguy hiểm” [6, tr.241]... Những người cộng sản phải là

những người được giác ngộ, hiểu rõ ràng và đầy đủ trách nhiệm của mình đối với quần chúng nhân dân; người cộng sản có tinh thần, trách nhiệm là phải nắm vững chủ trương, đi đúng đường lối quần chúng, làm tròn nhiệm vụ mà tổ chức giao phó; bất kỳ việc to hay nhỏ, khó hay dễ, cũng phải theo như quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh là “đưa cả tinh thần, lực lượng ra làm cho đến nơi đến chốn, vượt mọi khó khăn, làm cho thành công” [4, tr.248].

Quá trình hoạt động thực tiễn, trực tiếp lăn lộn trong phong trào “vô sản hóa”, được mắt thấy, tai nghe, tự mình trải nghiệm nỗi cùng cực của anh chị em công nhân thợ mỏ, đồng chí Nguyễn Văn Cừ đã đem ánh sáng chủ nghĩa Mác - Lênin liên hệ, so sánh, làm căn cứ giải thích thực tiễn để giác ngộ cho quần chúng, chỉ rõ con đường đấu tranh để giành quyền sống, quyền tự do, dân chủ thực sự thông qua các hình thức đấu tranh từ thấp đến cao chứ không phải chỉ đơn thuần là những hành động đập phá máy móc, đập phá hầm mỏ, đánh đập bọn chủ... Người cộng sản sau khi đã chỉ dẫn cho quần chúng, nêu rõ sự thật cho họ cũng phải trở thành người dẫn đường, trực tiếp dẫn dắt quần chúng đi theo con đường cách mạng đúng đắn, đó là đi theo con đường đấu tranh cách mạng để giành quyền sống cho cả giai cấp và dân tộc. Từ đó, giác ngộ quần chúng và xây dựng cơ sở cách mạng trong công nhân và lập ra chi bộ Đảng

* Học viện Chính trị khu vực I.

** Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

Cộng sản Việt Nam đầu tiên ở vùng mỏ - chi bộ Mạo Khê.

Đồng thời với việc giác ngộ và dẫn đường cho quần chúng, đồng chí Nguyễn Văn Cừ cũng nhắc nhở người cộng sản phải tuyệt đối không được theo đuôi quần chúng hay phình họ. Người cộng sản phải biết lắng nghe và học hỏi quần chúng thì mới có được ý kiến, nắm được nguyện vọng và lực lượng của quần chúng cho cách mạng. Tuy nhiên, người cộng sản cần tỉnh táo phân biệt rõ sự khác biệt giữa việc lắng nghe, học hỏi quần chúng với theo đuôi quần chúng, a dua theo quần chúng hay phình họ. Đồng chí nhấn mạnh, người cộng sản phải biết lắng nghe quần chúng, sâu sát quần chúng, nhưng không phải quần chúng nói gì cũng cứ nhắm mắt theo.

Đối với công tác quần chúng, để có thể tổ chức phong trào ngày càng lớn mạnh, tập hợp được lực lượng quần chúng đông đảo giúp sức cho cách mạng, đồng chí Nguyễn Văn Cừ cũng nêu lên trách nhiệm của các đảng viên là phải làm nhiều việc, nhiều việc hơn nữa, làm việc không ngớt để lan rộng ảnh hưởng Đảng trong những tầng lớp dân chúng to lớn nhưng chưa giác ngộ, phải hòa mình trong quần chúng, bám sát phong trào quần chúng để lôi kéo họ - những bộ phận trước nay vẫn nằm yên hay rụt rè tham gia vào sinh hoạt chính trị, để lôi kéo họ ra tranh đấu. Trong những buổi mít tinh hoặc các cuộc biểu tình ngoài đường phố, đồng chí Nguyễn Văn Cừ không những đi sát ban chỉ huy, để ra những chỉ thị đấu tranh linh hoạt và kịp thời mà còn trực tiếp hòa mình xuống dòng người biểu tình, mít tinh để vừa che mắt địch, vừa nghe ngóng rộng rãi những dư luận và tìm hiểu tinh thần đấu tranh của quần chúng. Đồng chí Nguyễn Văn Cừ cũng chính là người đã trực tiếp chỉ đạo cuộc biểu dương lực lượng to lớn của quần chúng nhân ngày Quốc tế lao động 1-5-1938 và việc tranh cử vào Viện dân biểu Bắc Kỳ tháng 7-1938 ở Hà Nội [5, tr.343-344]. Với những thắng lợi to lớn, những người cộng sản chân chính, trong đó có đồng chí Nguyễn Văn Cừ

ngày càng được quần chúng nhân dân tin yêu, quý mến và sẵn sàng cống hiến cho sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc.

2. Về tổ chức và tập hợp quần chúng vào những tổ chức phù hợp

Thấm nhuần những quan điểm của các nhà Mác xít và lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, đồng chí Nguyễn Văn Cừ cũng nhận định, quần chúng chỉ mạnh nếu như họ được tổ chức lại, tập hợp và giác ngộ dưới sự lãnh đạo thống nhất trong một tổ chức vững mạnh. Vì thế, đồng chí đã nhắc nhở: “chúng ta không thể để cho quần chúng lờ mờ lộn xộn, chúng ta phải giữ quyền lãnh đạo cho vô sản, kéo quần chúng ra tranh đấu, “khôn khéo liên lạc sự tuyên truyền chính sách M.T.D.C. với chủ nghĩa Mác-Lênin” [6, tr.237]. Trong khi Đảng không thể đứng ra hoạt động hợp pháp bởi sự khủng bố khốc liệt của thực dân Pháp và tay sai, muốn tổ chức và tập hợp quần chúng phải tiến hành dưới nhiều hình thức tổ chức phong phú và đa dạng, trong đó Mặt trận dân chủ là một trong những tổ chức đáp ứng được yêu cầu “Cái cốt yếu của Mặt trận dân chủ là sự liên minh giữa các tầng lớp nhân dân, chống phát xít chống phản động” [2, tr.342]. Đồng thời, trên quan điểm chung là *Muốn thực hiện Mặt trận dân chủ, phải khuếch trương cuộc vận động của dân chúng*, đồng chí Nguyễn Văn Cừ nhấn mạnh: “Mặt trận dân chủ cho được thực hiện, điều cốt yếu là phải thấu phục quảng đại quần chúng nhân dân, phải kéo các tầng lớp hữu sản bản xứ dù các “lãnh tụ” của họ theo hay không theo” [6, tr.239].

Đồng chí Nguyễn Văn Cừ không những chỉ quan tâm tập hợp quần chúng vào Mặt trận dân chủ như một tổ chức chủ đạo, mà còn quan tâm tới việc phải làm sao để xây dựng và phát triển những hình thức tổ chức quần chúng rộng rãi hơn để thu hút được quần chúng ở các ngành, các giới khác nhau như tổ chức công hội, nông hội, thanh niên, phụ nữ hay các hình thức tổ chức đơn giản và đa dạng, thích hợp với những lớp quần chúng có đặc trưng riêng như ái hữu, tương

tế, hội thể thao, hội âm nhạc, hội đọc sách... để tập hợp quần chúng một cách rộng rãi nhất.

Tuy nhiên, để tập hợp quần chúng tham gia vào tổ chức của mình, đồng chí Nguyễn Văn Cừ cho rằng, những người cộng sản phải “chỉ cho quần chúng (kể cả những đám hữu sản) thấy rõ chỉ có con đường tranh đấu dưới Mặt trận dân chủ thống nhất mới đòi được quyền lợi” [6, tr.241]. Vì vậy, tổ chức của những người cộng sản phải là một tổ chức có tôn chỉ mục đích hoạt động rõ ràng, phải là một tổ chức “đứng về lợi ích về công cuộc của dân chúng” [6, tr.237].

3. Về một số vấn đề trong công tác tuyên truyền, vận động và tập hợp quần chúng

Theo đồng chí Nguyễn Văn Cừ, thành bại của Mặt trận dân chủ là ở chỗ, những người cộng sản có đoàn kết được đông đảo quần chúng hay không, tổ chức được rộng rãi và Đảng lãnh đạo được quần chúng trong các phong trào cách mạng đòi dân sinh, dân chủ hay không. Điều này phần lớn lại phụ thuộc vào công tác tuyên truyền, vận động và tập hợp quần chúng. Để tuyên truyền, vận động cách mạng, tập hợp lực lượng, đồng chí Nguyễn Văn Cừ cho rằng, “người cộng sản phải khuếch trương các tổ chức quần chúng, những tổ chức ấy phải rộng rãi để bao quát những đám quần chúng mệnh mông hiện còn rời rạc, vô tổ chức” [6, tr.239].

Đồng chí Nguyễn Văn Cừ nhận định: “Mỗi cuộc thất bại là một dịp cho ta kinh nghiệm, coi những khẩu hiệu ta đề ra có được quảng đại quần chúng hiểu, công nhận và thực hành không. Nói chung, sự tuyên truyền vận động của ta từ trước tới giờ vẫn còn nhiều tính chất trừu tượng, nhiều di tích cô độc” [6, tr.221]. Nghĩa là khi tuyên truyền, chúng ta cần xem xét một cách kỹ lưỡng xem những khẩu hiệu đấu tranh, khẩu hiệu tuyên truyền được đề ra quảng đại quần chúng có hiểu không, có được quần chúng công nhận, ủng hộ không. Đồng chí nhắc nhở, trong công tác quần chúng, tuyệt đối không được lấy ý kiến của mình, những “di tích cô độc”, có “tính chất trừu

tượng” để áp đặt duy ý chí, có như vậy mới có thể giương cao ngọn cờ tập hợp được lực lượng đông đảo của quần chúng.

Bên cạnh đó, đồng chí cũng thẳng thắn chỉ ra những hạn chế, tồn tại cần khắc phục, sửa đổi trong công tác tuyên truyền, vận động quần chúng tham gia đấu tranh. Trên tinh thần “*Tự chỉ trích*”, Đồng chí chỉ rõ: “cuộc vận động dân chúng tuy bùng nổ, nhưng chưa được sâu sắc, mạnh mẽ, cuộc thống nhất hành động của các lớp nhân dân chưa được gắn bó chặt chẽ, vì vậy bọn phản động bóp nghẹt dễ dàng” [6, tr.238]. Lấy ví dụ điển hình, đồng chí Nguyễn Văn Cừ đã phân tích nguyên nhân thất bại cuộc tuyên truyền ở Nam Kỳ, đồng chí đã thẳng thắn nhìn nhận những hạn chế chủ quan của Đảng như chưa đủ sức lãnh đạo quảng đại quần chúng, thúc giục các đảng phái kịp thời liên hiệp hành động, phong trào quần chúng chưa đủ mạnh để làm cho họ tin và mạnh dạn tham gia vào Mặt trận dân chủ; không thể đổ hết lỗi do cử tri chưa giác ngộ hay nguyên nhân khách quan khác.

Từ những bài học về bám sát phong trào, sâu sát thực tiễn, hòa mình với quần chúng, dựa vào nhân dân, gắn bó với nhân dân của đồng chí Nguyễn Văn Cừ soi chiếu vào công tác quần chúng của Đảng ta trong công cuộc đổi mới hiện nay vẫn còn nguyên ý nghĩa và tính thời sự. Thực tiễn cách mạng Việt Nam hơn 90 năm qua cho thấy, để xứng đáng vừa là người lãnh đạo sáng suốt, vừa là người đầy tớ trung thành của nhân dân, Đảng ta đã không ngừng củng cố và tăng cường mối quan hệ gắn bó máu thịt giữa cán bộ, đảng viên và nhân dân, đồng thời Đảng luôn coi đây là vấn đề có ý nghĩa sống còn đối với sự nghiệp cách mạng của đất nước; là điều kiện quyết định bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng. Trước đây, cán bộ, đảng viên là những người có vai trò quan trọng trong vận động, tổ chức, huấn luyện quần chúng và đưa quần chúng ra đấu tranh. Ngày nay, cán bộ, đảng viên không chỉ có vai trò như trước mà họ còn là những người đem chính sách của Đảng, của Chính phủ giải thích

cho dân chúng hiểu rõ và thi hành; đồng thời, đem tình hình, tâm tư, nguyện vọng của dân chúng báo cáo cho Đảng, cho Chính phủ hiểu rõ để xây dựng chính sách cho đúng. Cán bộ, đảng viên là mắt khâu trung gian quan trọng nối liền giữa Đảng, Nhà nước với Nhân dân. Vì thế, gắn bó mật thiết với nhân dân, hòa mình với nhân dân chính là thể hiện bản chất giai cấp công nhân, là nguồn sức mạnh, là tiêu chuẩn của một Đảng mác-xít chân chính. Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng đã xác định: “Thắt chặt hơn nữa mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với nhân dân, dựa vào nhân dân để xây dựng Đảng” [2, tr.191] và coi đây là nhiệm vụ, giải pháp quan trọng trong công tác xây dựng Đảng hiện nay. Trong điều kiện Đảng cầm quyền, khi số đông cán bộ, đảng viên là người có chức, có quyền nếu không quán triệt tuân thủ quan điểm hòa mình với quần chúng, dựa vào nhân dân, gắn bó với nhân dân để làm cho một số tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên có nguy cơ xa dân, hách dịch, quan liêu, cửa quyền đối với dân. Vì vậy, cần “Phê phán, xử lý nghiêm minh những cán bộ, công chức, viên chức thờ ơ, vô cảm, thiếu trách nhiệm, quan liêu, hách dịch, cửa quyền, nhùng nhằng nhiều dân” [2, tr.192].

Bên cạnh bài học về bám sát phong trào, sâu sát thực tiễn, hòa mình với quần chúng, dựa vào nhân dân, gắn bó với nhân dân, đồng chí Nguyễn Văn Cừ cũng đã góp phần tổng kết và mở rộng Mặt trận dân tộc thống nhất tập trung lực lượng, xây dựng đội quân chính trị cho cách mạng; tạo điều kiện cho quần chúng có tinh thần yêu nước, mong muốn cống hiến cho sự nghiệp cách mạng tìm thấy tổ chức thích hợp cho mình; góp phần đoàn kết được các đảng phái dân chủ, các đoàn thể quần chúng, các cá nhân yêu nước, không những thế còn giác ngộ được cả những người lầm đường lạc lối trong hàng ngũ tay sai của địch nhận ra con đường chính nghĩa quay về sự nghiệp cách mạng của dân tộc.

Ngày nay, khác với thời kỳ cách mạng bảo vệ Tổ quốc, đấu tranh giành độc lập dân tộc, xóa bỏ ách áp bức bóc lột của thực dân, phong kiến, giành chính quyền về tay nhân dân, khi trở thành đảng cầm quyền, Đảng Cộng sản Việt Nam tiếp tục phát triển mặt trận dân tộc thống nhất với tên gọi Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và không ngừng mở rộng quy mô tập hợp lực lượng theo những đặc thù khác nhau của các đối tượng quần chúng nhân dân thông qua các tổ chức chính trị xã hội, nghề nghiệp. Trong điều kiện mới của đất nước hiện nay, Đảng chỉ đạo tiếp tục vận dụng quan điểm của đồng chí về đại đoàn kết và tập hợp quần chúng, cần chú trọng: “Thực hành và phát huy rộng rãi dân chủ xã hội chủ nghĩa, quyền làm chủ và vai trò chủ thể của nhân dân; củng cố, nâng cao niềm tin của nhân dân, tăng cường đồng thuận xã hội” [2, tr.118]; khơi dậy tiềm năng và phát huy cao độ các nguồn lực trong và ngoài nước; tiếp tục phát huy vai trò của Mặt trận trong khơi dậy và phát huy đến mức cao nhất sức mạnh của dân tộc, đặt lợi ích chung của dân tộc, của đất nước, của nhân dân lên hàng đầu, lấy đó là cơ sở để xây dựng các chủ trương kinh tế, xã hội, tập hợp đoàn kết toàn dân vượt qua khủng hoảng kinh tế - xã hội, tiến hành công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước.

Những quan điểm về công tác quần chúng, vận động nhân dân của đồng chí Nguyễn Văn Cừ nêu lên đã có tác dụng to lớn trong việc củng cố, tập hợp và xây dựng lực lượng quần chúng to lớn tham gia sự nghiệp cách mạng. Những quan điểm ấy cũng là tiền đề lý luận vững chắc cho công tác tuyên truyền, vận động quần chúng của Đảng trong bối cảnh mới. Hiện nay, Đảng đang lãnh đạo toàn dân thực hiện hai nhiệm vụ chiến lược xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa. Đó là sự nghiệp vĩ đại nhưng cũng đầy khó khăn, đòi hỏi phải có một lực lượng to lớn, mà ở đây không ai khác ngoài lực lượng của toàn dân. Xuất phát từ quan điểm cách mạng là sự nghiệp của quần chúng, đồng

chí Nguyễn Văn Cừ đã thấy được lực lượng quần chúng rất to lớn, Đảng cần phải đi sâu đi sát, thuyết phục và tranh thủ quần chúng; thực hiện vận động quần chúng nhưng trên phương châm phải thực thà và có những chính sách, nghệ thuật vận động cụ thể; những người cộng sản, người cán bộ phải tin dân, trọng dân, có trách nhiệm với dân và phải thực sự cầu thị, học hỏi quần chúng. Điều này hoàn toàn trái ngược với những biểu hiện của căn bệnh quan liêu mà ngày nay một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên đang mắc phải như Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII) đã chỉ ra: “Nhiều cán bộ, đảng viên, trong đó có người đứng đầu chưa thể hiện tính tiên phong, gương mẫu; còn biểu hiện quan liêu, cửa quyền, chưa thực sự sâu sát thực tế, cơ sở” [1, tr.22].

Những đóng góp to lớn của đồng chí Nguyễn Văn Cừ trong công tác quần chúng đã góp phần xây dựng và mở rộng Mặt trận dân tộc thống nhất, tập trung lực lượng và hình thành đội quân chính trị cho cách mạng trong thời kỳ 1936-1939 và được phát triển cao hơn trong thời kỳ 1939-1945 bằng việc thành lập Mặt trận dân tộc thống nhất phản đế Đông Dương (11-1939) và đặc biệt là sự ra đời của Mặt trận Việt Minh (5-1941). Từ những thành công trong thực tiễn đã cho thấy sự đúng đắn và sáng suốt của đồng chí Nguyễn Văn Cừ trong quá trình vận động chính trị sâu rộng trong quần chúng. Đây cũng là bài học quý giá cho Đảng ta trong công tác dân vận hiện nay, đó là bài học gần dân,

tin dân, lắng nghe ý kiến nhân dân, về tăng cường mối quan hệ giữa Đảng với nhân dân, Mặt trận với quần chúng. Thành, bại của cách mạng thể hiện ở chỗ Đảng có đoàn kết được nhân dân hay không, có liên minh được các lực lượng xã hội dưới ngọn cờ của Đảng để một lòng tranh đấu hay không. Muốn vậy, Đảng phải thực sự trở thành trung tâm đoàn kết, hạt nhân lãnh đạo phong trào quần chúng. Học tập quan điểm của đồng chí Nguyễn Văn Cừ, Đảng, Mặt trận cần cầu thị, tự nhìn nhận những ưu điểm, hạn chế theo tinh thần tự chỉ trích Bônsovich trong mối quan hệ giữa Đảng với nhân dân, giữa Mặt trận với quần chúng.

Kết luận

Nhân dịp kỷ niệm 110 năm ngày sinh Tổng Bí thư Nguyễn Văn Cừ, việc ôn lại bài học kinh nghiệm về công tác quần chúng mà đồng chí Nguyễn Văn Cừ nêu lên vẫn còn giá trị sâu sắc, thiết thực, có ý nghĩa to lớn trong công tác tuyên truyền, vận động quần chúng, tăng cường và thắt chặt mối liên hệ giữa Đảng với nhân dân, giữa Mặt trận với quần chúng góp phần nâng cao sức chiến đấu, lực lượng to lớn của Đảng. Những quan điểm của đồng chí Nguyễn Văn Cừ về trách nhiệm của những người cộng sản đối với quần chúng nhân dân; về tuyên truyền, tổ chức, tập hợp và vận động quần chúng cho đến nay vẫn còn nguyên giá trị và ý nghĩa to lớn trong sự nghiệp đổi mới, xây dựng đất nước.

Tài liệu tham khảo:

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Nghị quyết Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập I, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- [3] V.I.Lênin (1978), *Toàn tập*, tập 39, Nxb. Tiến bộ, Mátxcova.
- [4] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [5] *Nguyễn Văn Cừ - Nhà lãnh đạo xuất sắc của Đảng và cách mạng Việt Nam (Hồi Ký)*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002.
- [6] *Nguyễn Văn Cừ, một số tác phẩm*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2010.